

stark

STERKE VERHALEN VAN MENSEN MET EEN HANDICAP

DECEMBER 2020 // 36

P608419

* Een kerst- en nieuwjaartijd als nooit tevoren
**WE VIERN ANDERS,
MAAR EVEN ENTHOUSIAST**

* Over liefde, intimiteit en seksualiteit
CUPIDO OFZO

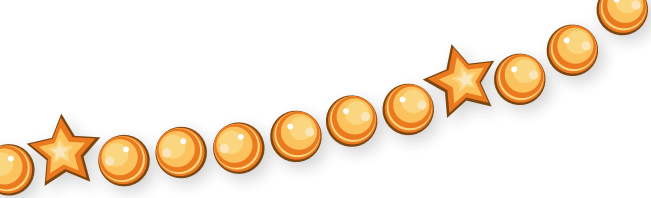
* Woon- en leefkosten
**TRANSPARANT
EN IN OVERLEG**

Vlaanderen
is welzijn

VAPH

VLAAMS AGENTSCHAP VOOR
PERSONEN MET EEN HANDICAP

voorwoord //

ER ZIJN VOOR ELKAAR

Ons beschermen tegen het coronavirus bepaalt nog altijd wat wel en niet kan. Het zou een donker eindejaar kunnen worden, maar met dit nummer van Sterk willen we jullie niet alleen nuttige informatie, maar vooral een lichtpuntje bieden. Zoals velen al sfeer brengen door lichtjes aan hun raam te hangen, willen wij jou ook graag een feestelijk nummer bieden. Gewoon, om even bij weg te dromen, of om ideeën op te doen, hoe je elkaar kan steunen om er ondanks alles een veilige, prettige en warme eindejaarsperiode van te maken. Je zal zien dat met wat creativiteit en vindingrijkheid er heel wat kan.

Eind december vallen de kortste en dus donkerste dagen van het jaar. Het is goed te weten dat daarna heel snel de dagen weer langer worden, met meer licht en zonneschijn. Vaccins komen eraan. Vaccinaties worden aangekondigd. Voor we het weten, is de lente in het land en kunnen we hopelijk deze moeilijke periode stilaan achter ons laten. We duimen er alvast voor!

Ondertussen gaat het gewone leven verder, ook in onze sector. Velen onder jullie zijn al vertrouwd met het nieuwe systeem van woon- en leefkosten. Waar ze nog niet zijn ingevoerd, wordt nu de laatste hand gelegd aan de invoering ervan, want 1 januari 2021 is de uiterste deadline. Bij de zorgaanbieders worden de collectieve overlegorganen (zij vertegenwoordigen de gebruikers), hierbij nauw betrokken, zodat alles in dialoog en transparant verloopt. Die collectieve overlegorganen staan niet alleen. Ze kunnen rekenen op ondersteuning van de infoloketten Gezin en Handicap en FOVIG, die het VAPH hiervoor heeft ingeschakeld. Verderop in deze Sterk lees je er alles over.

Goed nieuws kwam er eveneens van de Vlaamse overheid. Die investeert in 2021 en de komende jaren heel wat extra middelen in het personeel van de zorg- en welzijnssector. Er worden ook meer medewerkers opgeleid en in dienst genomen. Dat kan de dienstverlening en de voor onze sector zo typerende – en in coronatijd zwaar aangesproken – veerkracht alleen ten goede komen. Het stopt hier trouwens niet: op het politieke niveau wordt momenteel besproken hoe de bijkomende middelen voor de personen met een handicap optimaal besteed worden. Bijvoorbeeld voor het ter beschikking stellen van persoonsvolgende budgetten en persoonlijke-assistentiebudgetten of voor meer rechtstreeks toegankelijke hulp.

Kerst en nieuwjaar zullen anders zijn dan andere jaren. Met minder mensen aan de feesttafel en zonder vuurwerk natuurlijk, maar daarom niet minder warm en nabij, misschien wel integendeel. Meer dan ooit hebben we elkaar nodig. Laat ons er zijn voor elkaar, al is het misschien frisjes buiten, op anderhalve meter afstand of met een mondkapertje op. Ik wens jou en al wie jou lief is in naam van alle VAPH-medewerkers een gezond, een veilig en een warm 2021 met heel veel licht en vrolijkheid!

James Van Casteren,
administrateur-generaal VAPH

blikvangers //

04

Woon- en leefkosten

Vanaf 1 januari 2021 biedt elke vergunde zorgaanbieder een transparant systeem voor woon- en leefkosten.

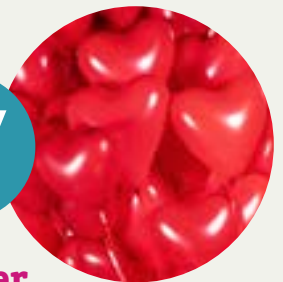
09

De Warmste Week

De Warmste Week kiest dit jaar voor een ander concept. Corona stak ook hier stokken in de wielen. Maar het enthousiasme en de creativiteit waren er niet minder om.

17

Uit de taboesfeer

Het is een fundamenteel basisrecht van ieder mens om de eigen seksualiteit te ontdekken en relaties aan te gaan. Dat zegt Steven De Weirdt van Aditi vzw.

Wist je dat je Sterk kan beluisteren?

Sterk is in gesproken vorm op daisy-cd te verkrijgen. U kunt de luisterversie aanvragen bij Transkript: T 011 23 07 61
publicaties@transkript.be

COLOFON

Driemaandelijks magazine van het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap

Redactie: VAPH i.s.m. Zorgcommunicatie.be

Grafische vormgeving: Filip Erkens en Taisia Migov

Wil je je abonneren op Sterk?

Of wil je je uitschrijven? Surf naar www.vaph.be/actueel/magazines

V.U. James Van Casteren, Koning Albert-II-laan 37, 1030 Brussel

de belangrijkste afspraken op een rij //

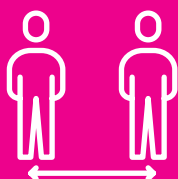
SAMEN KUNNEN WE DIT AAN!

Het vaccineren komt nu toch dichterbij! Het komt allemaal goed. Reden te meer om met zijn allen vol te houden en de 6 gouden regels toe te passen. Zo dragen we zorg voor onszelf en voor elkaar. Ook in de kerst- en nieuwjaarsperiode. En ja, er blijven tal van kansen om er samen een mooi eindejaar van te maken. Zolang je binnen de bubbel van je gezin of je leefgroep blijft, is veel mogelijk. Een museumbezoek mag weer. De winkels zijn weer open. Hou je daarbij in alle omstandigheden aan de 6 gouden regels:

6 GOUDEN REGELS

was
je handen

hou
afstand

beperk nauwe
contacten

doe je activiteiten
liefst buiten

denk aan de
kwetsbare mensen

volg de regels over
bijeekkomsten

WAT MAG? DE AFSPRAKEN DIE GELDEN VOOR ONS ALLEMAAL!

- * Buiten je gezin of je leefgroep mag je met maximum 1 dezelfde persoon dicht contact hebben. Die persoon is je nauw contact.
- * Nodig je iemand uit bij je thuis? Dat mag. Je mag maximum 1 nauw contact per gezin tegelijk uitnodigen.
- * Woon je alleen? Je mag jouw nauw contact en nog 1 extra persoon uitnodigen bij je thuis. Maar niet tegelijk. Behalve op kerstavond of kerstdag: dan mag je als alleenwonende 1 keer je nauw contact en die extra persoon samen uitnodigen. Verlucht je woning goed!
- * Een wandeling of picknick? Dat mag met je gezin of je leefgroep. Wil je met anderen wandelen? Dat kan, met maximum 4 personen (jijzelf inbegrepen). Hou dan 1,5 meter afstand en draag je mondmasker.
- * Je kan weer naar de winkel (alleen of met je begeleider als dat nodig is) of naar een museum. Respecteer overal de regels en vermijd drukke plaatsen.
- * Wanneer het dragen van een mondmasker niet mogelijk is door medische redenen, mag je een gelaatsscherm gebruiken.
- * Ben je doof of slechthorend? Dan mag je gesprekspartner tijdelijk zijn mondmasker verwijderen, zodat je kan liplezen. Bewaar een veilige afstand.

De meest recente maatregelen en wat ze voor jou betekenen, vind je op deze websites:

www.vaph.be/maatregelen-coronavirus/personen-met-handicap
www.coronaviruscovid19.be
www.wabliedt.be/nl/corona-in-eenvoudige-taal

BLIJF FIT IN JE HOOFD

Meer dan ooit is het belangrijk dat we fit blijven. In ons lichaam, maar ook in ons hoofd. De website checkjezelf.be helpt jou als je verdrietig, onzeker, eenzaam, angstig of coroname bent.

Op checkjezelf.be van de Vlaamse overheid vond je eerder al informatie over wat te doen als je niet goed in je vel zit. Je kiest uit de thema's wat jou bezighoudt en vindt zo verhalen, tips en eenvoudige oefeningen die bij je passen. Je kan luisteren naar verhalen of ideeën opdoen om actief iets te ondernemen en bijvoorbeeld je gevoel van eenzaamheid te doorbreken. Ook positiviteit, zingeving, zelfvertrouwen, piekeren en verbondenheid komen er aan bod.

Het platform is er voor iedereen vanaf 16 jaar en voor professionelen. *

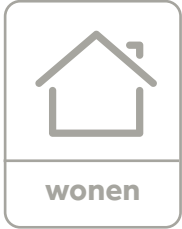
www.checkjezelf.be

FRED EN FRIEDA

Allemaal hebben we nood aan sociale contacten. FredenFrieda.be verbindt mensen en brengt warmte in onze samenleving.

'Fred en Frieda' brengt mensen bij elkaar – met een kaartje, online of telefonisch, en wie weet later ook in het echte leven. Het is een buddysteem waar vrijwilligers contact kunnen leggen met iemand die daar behoefte aan heeft. Een zorgorganisatie of vergunde zorgaanbieder vormt de brug tussen de buddy en de kwetsbare persoon. Fred en Frieda wordt gedragen door de Vlaamse overheid, de Vlaamse Ouderenraad, Circuit Sortie, Zorgnet-Icuro, de Vlaamse Vereniging voor Steden en Gemeenten, Vlozo en Zorggezind, de koepelvereniging van de thuiszorgdiensten. *

www.fredenfrieda.be

“TRANSPARANT EN IN OVERLEG AFSPRAKEN MAKEN”

Uiterlijk op 1 januari 2021 maakt elke vergunde zorgaanbieder de overstap van het oude bijdragesysteem naar de nieuwe regeling voor woon- en leefkosten. Het nieuwe systeem geeft de gebruikers meer keuzemogelijkheden en meer variatie in prijzen. Een bijzondere rol is er voor het collectief overlegorgaan (de gebruikersraad), waarmee de zorgaanbieder de principes voor de kostprijsbepaling bespreekt. Wat de zorgaanbieder aanrekent en waarvoor, wordt altijd vastgelegd in de individuele dienstverleningsovereenkomst van de gebruiker.

“Iedereen betaalt met zijn inkomen bepaalde woon- en leefkosten. Denk aan de huur van een woning, internet- en televisieaansluiting, eten en drinken, kleding, medicatie, ontspanning... Mensen met een handicap die een appartement of een studio huren en thuis ondersteuning krijgen, betalen ook zelf hun woon- en leefkosten,” zegt Katrien Panis van het Team Beleid van het VAPH. “Als je echter bij een vergunde zorgaanbieder woont

of naar het dagcentrum kwam, betaalde je per dag een bijdrage en individuele supplementen. Wat je voor de bijdrage in de plaats kreeg, kon zeer verschillend zijn, maar de bijdrage was bij iedere zorgaanbieder dezelfde. Er waren in de praktijk echter wel kwaliteitsverschillen: een kleine kamer of een studio met eigen sanitair, een verouderd gebouw of een recent gebouw met veel comfort, wonen in een afgelegen regio met weinig

faciliteiten of in een bruisende stad... Veel diensten waren ook in de bijdrage inbegrepen, of iemand er nu gebruik van wilde maken of niet. In een dagcentrum werd bijvoorbeeld standaard een warme maaltijd aangeboden, terwijl men ook 's avonds thuis met de familie kon eten en een lunchpakket meebrengen. De overheid wil die ongelijkheid wegwerken. Ook personen met een handicap hebben recht op meer keuzevrijheid en op een gedifferentieerd aanbod met variaties in prijs, afhankelijk van wat je vraagt en krijgt.”

TRANSPARANT EN IN OVERLEG

“Samen met de invoering van de persoonsvolgende financiering werd het principe ingevoerd dat iedere persoon, ongeacht de wijze waarop hij zijn ondersteuning organiseert, zelf instaat voor zijn woon- en leefkosten. Met de persoonlijke budgetten krijgen de gebruikers meer keuzevrijheid en zeggenschap. De vergunde zorgaanbieders worden gestimuleerd tot meer sociaal ondernemerschap: zij kunnen differentiëren, zich profileren en hun dienstverlening aanpassen aan de wensen van hun doelgroep. Een belangrijke rol is weggelegd voor het collectief overlegorgaan (de gebruikersraad) van de vergunde zorgaanbieder. De overheid heeft de gebruikers en de vergunde zorgaanbieder de vrijheid gegeven om in overleg de principes voor de kostprijs te bepalen, alternatieven te bespreken en een systeem van woon- en leefkosten uit te werken op maat van de organisatie en haar gebruikers. Er is een

foto: Filip Erkens

“De overheid heeft de gebruikers en de vergunde zorgaanbieder de vrijheid gegeven om in overleg afspraken te maken over de woon- en leefkosten.”

KATRIEN PANIS,
TEAM BELEID VAN HET VAPH

COLLECTIEVE OVERLEGORGANEN KRIJGEN ONDERSTEUNING

Gezin en Handicap en FOVIG zijn aangesteld als infoloketten om collectieve overlegorganen, ook gekend als de gebruikersraad, te ondersteunen. Leden van collectieve overlegorganen kunnen er onder andere aankloppen met al hun vragen over woon- en leefkosten. Wij gingen even langs bij Lief Vanbael (Gezin en Handicap) en Eddy Vandemeulebroucke (FOVIG).

juridisch kader, maar binnen dat kader kan men dus eigen accenten leggen en bekijken wat het effect is als men bepaalde principes toepast op de concrete situatie van de gebruikers. Die transparantie is belangrijk. Vergunde aanbieders moeten transparant zijn over de prijs en over de principes erachter. De afspraken over woon- en leefkosten en de prijzen worden ook altijd opgenomen in de individuele dienstverleningsovereenkomst, zodat gebruikers meer keuzes kunnen maken en vooraf weten waarvoor ze moeten betalen en hoeveel. Goede communicatie en het tijdig informeren van alle gebruikers is ontzettend belangrijk.”

OPVOLGING VAN DE EFFECTEN EN BETAALBAARHEID

“Hoewel een aantal zorgaanbieders en hun gebruikers ondertussen al jaren ervaring hebben met het aanrekenen van woon- en leefkosten, is dit voor veel organisaties een relatief nieuw systeem, dat gaandeweg bijgestuurd zal worden. In september 2020 is er een wetenschappelijk onderzoek gestart om een beter zicht te krijgen op hoe de overstap naar woon- en leefkosten is verlopen en wat de effecten ervan zijn. Hierbij zijn de betaalbaarheid voor alle gebruikers en de transparantie van de prijzen belangrijke aandachtspunten,” zegt Katrien Panis. *

“Dit is een nieuwe opdracht voor ons. We zijn aan het bekijken hoe we het best ondersteuning kunnen bieden. Er komen veel vragen op ons af,” zegt Lief Vanbael. “Samen organiseerden we begin oktober een webinar over de woon- en leefkosten,” zegt Eddy Vandemeulebroucke. “Daarmee probeerden we zoveel mogelijk antwoorden te bieden. We lieten enkele ervaringsdeskundigen aan het woord over hoe zij de overgang hebben aangepakt. Het delen van ervaringen inspireert. Als

“Dit is geen wij-zij-verhaal, maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid.”

LIEF VANBAEL,
GEZIN EN HANDICAP

infoloket ondersteunen we de collectieve overlegorganen. We krijgen ook heel wat individuele vragen. Ook na de webinar kregen we nog veel vragen.”

“De meest gestelde vraag is: mag dit wel?” lacht Lief. “Gebruikers en vergunde zorgaanbieders krijgen de vrijheid om gezamenlijk in het collectief overlegorgaan afspraken te maken over de invoering van woon- leefkosten. Ze denken na, discussiëren, verkennen diverse pistes. En geregeld duikt dan de vraag op wat mag en wat niet mag. Of meer concreet: wat is een billijke prijs voor een kamer? En wat als die prijs niet conform de huurmarkt is? Wat zit er in de prijs? Waarvoor mogen nog extra kosten aangerekend worden?”

“Een andere veelgestelde vraag is die naar het vervoer. Ook hier laat de regelgeving ruimte voor afspraken. Neem het vervoer naar het dagcentrum. Vroeger betaalde de gebruiker hiervoor een beperkte bijdrage en subsidieerde het VAPH de zorgaanbieder ook nog rechtstreeks om collectief vervoer te organiseren. Nu is dat een ander verhaal. De extra subsidieering is immers verdeeld over de budgetten van alle budgethouders en komt dus niet meer enkel terecht bij de dagcentra. De vergunde zorgaanbieders zijn dat stukje subsidie dus kwijt en moeten andere manieren vinden om de kosten te dekken. Zij moeten hierover in dialoog gaan met de gebruikers,” zegt Eddy. “Als een zorgaanbieder de volledige kostprijs van het vervoer zou aanrekenen, rekening houdend met het aantal kilometers, de chauffeur én de begeleider, dan kom

je soms op het tienvoudige van wat hij vroeger aanrekende. Dit brengt voor de gebruiker een veel hogere factuur mee dan voorheen.”

“Wij staan aan de kant van de gebruikers,” zegt Lief, “maar we snappen natuurlijk wel dat ook de vergunde zorgaanbieders moeten kunnen overleven. In overleg moeten de vergunde zorgaanbieder en de gebruikers naar een billijke oplossing zoeken. Dit is geen wij-zij-verhaal, maar een gezamenlijke verantwoordelijkheid. Het is op zich positief dat het collectief overlegorgaan actief betrokken moet worden. Maar het veronderstelt dat de leden goed geïnformeerd moeten zijn om als evenwaardige partner aan het overleg deel te kunnen nemen.”

“De overheid stimuleert sociaal ondernemerschap,” zegt Eddy. “Minder regels, meer mogelijkheden. Dat is een mooi principe, maar de gebruiker mag niet de dupe worden. We moeten oppassen dat we niet in een zorg met twee snelheden vervallen.”

EEN KWESTIE VAN CULTUUR

Ondertussen hebben heel wat vergunde zorgaanbieders het principe van de woon- en leefkosten al enkele jaren ingevoerd. Zij hebben niet gewacht tot de uiterste datum van 1 januari 2021. En hun ervaringen klinken goed.

“Dat klopt,” zegt Eddy. “Het is vooral de overgang naar de nieuwe afspraken die lastig is. Je hebt altijd voortrekkers en een groep die liever de kat uit de boom kijkt. Wat we wel vaststellen, is dat de transparantie en de betrokkenheid niet overall even goed gerespecteerd worden.”

Is dat een kwestie van cultuur? Volgens Lief Vanbael wel. “We hebben lang gepleit voor het principe van het collectief overleg. Sommige vergunde aanbieders gaan daar vlot in mee en staan open voor dialoog en inspraak. Andere organisaties hebben het daar lastiger mee. Het is inderdaad een kwestie van cultuur en goede communicatie. De overgang zorgt voor onzekerheid bij alle betrokkenen. Het is goed als de collectieve overlegorga-

nen vertrekken van een visie en principes, maar als je die principes dan vertaalt in een concrete kostprijs, is het voor sommige mensen toch even schrikken.”

“Mensen krijgen nu meer inzicht in de reële kostprijs van elk aanbod, terwijl ze zich daar vroeger minder vragen bij hoefden te stellen. Nu de gebruikers echt betrokken worden, is dat heel anders,” zegt Eddy.

“De gebruikers die deelnemen aan het collectief overleg zijn mensen met een handicap of hun directe familie. Cijfers, financiën, begrotingen... Het staat dikwijls ver van hun bed,” zegt Lief.

Moeten de collectieve overlegorganen dan niet versterkt worden, zoals ook veel raden van bestuur van vergunde zorgaanbieders de voorbije decennia extra deskundigheid hebben aangetrokken?

“Ja, en het is mee onze opdracht als infoloket om die versterking te ondersteunen,” zegt Lief. “We staan aan het begin. We krijgen zelf pas voor het eerst de middelen om hieraan te werken.

De verwachtingen zijn hoog. We willen vorming organiseren voor de collectieve overlegorganen, bijvoorbeeld over het

Foto: Eddy Vandemeulebroucke

“Hoe meer een vergunde zorgaanbieder het collectief overlegorgaan betreft, hoe meer betrokkenheid er groeit.”

EDDY VANDEMEULEBROUCKE,
FOVIG

WAT IS HET COLLECTIEF OVERLEGORGaan?

Alle zorgaanbieders organiseren collectief inspraak. Vaak gebeurt dit via het collectief overlegorgaan, ook wel eens de gebruikersraad genoemd. Het bestaat uit gebruikers of hun vertegenwoordigers die de belangen van de gebruikers bewaken en verdedigen. Zij kunnen vragen stellen en adviezen geven aan de directie en de beheerders van de zorgaanbieder. Voor belangrijke wijzigingen, zoals de invoering en opvolging van woon- en leefkosten, is overleg met het collectief overlegorgaan verplicht.

lezen van een balans of het voeren van onderhandelingen. Gebruikers in een collectief overlegorgaan moeten loskomen van hun eigen individuele situatie. Maar vergeet niet: het is nu soms al moeilijk om voldoende kandidaten te vinden. Zeker in deze overgangperiode wordt aan de gebruikers in het collectief overlegorgaan een groot engagement gevraagd. En die mensen stellen zich ook bloot aan kritiek van medegebruikers. Het is niet altijd gemakkelijk.”

“Hoe meer een vergunde zorgaanbieder het collectief overlegorgaan betreft, hoe meer betrokkenheid er groeit. De overheid stuurt ook aan op het versterken van de collectieve overlegorganen,” beaamt Eddy. “Er komt een nieuw kwaliteitsdecreet en wij zijn vragende partij om hierin voorwaarden op te nemen voor een goed werkend, transparant collectief overlegorgaan.”

“Het begint met goede, heldere informatie van de vergunde zorgaanbieder aan het collectief overlegorgaan. Zonder die informatie kan een collectief overleg zijn werk niet doen,” zegt Lief.

“In die zin kan de overgang naar woon- en leefkosten een dankbare hefboom zijn naar meer transparantie,” zegt Eddy.

“Het collectief overlegorgaan betrekken is een grote meerwaarde voor een kwaliteitsvolle dienstverlening,” zegt Lief. *

“IEDEREEN IS MEE IN DIT NIEUWE VERHAAL”

praktijkverhaal Zonnelied vzw //

Veel vergunde zorgaanbieders hebben al een hele tijd de overgang naar woon- en leefkosten gemaakt. Zo deed Zonnelied dat al in 2018. Financieel directeur Bert Van der Stockt vertelt hoe dat in zijn werk ging.

“Zonnelied telt 500 volwassen cliënten in kort- en langdurend verblijf, dagondersteuning, begeleid werken en individuele ondersteuning,” zegt Bert Van der Stockt. “Toen we in 2018 de overgang maakten naar het systeem van woon- en leefkosten, vertrokken we vanuit een aantal principes. Transparantie was een eerste principe. We hebben geen gemengde werkgroep opgericht, maar we hielden wel continu overleg met de gebruikersraad en met de raad van bestuur. Iedere betrokkene kreeg op elk moment dezelfde toelichting. Zo zijn we erin geslaagd om samen één uniform verhaal uit te werken. Bovendien stelden we drie randvoorwaarden voorop. Ten eerste mocht de financiële leefbaarheid van de voorziening niet in het gedrang komen. Ten tweede moest het nieuwe systeem betaalbaar blijven voor de cliënten. En ten derde wilden we een brede gedragenheid over de principes, ook bij onze medewerkers.”

VANUIT EEN VISIE

“We maakten tevens enkele financiële kaders. Zo wilden we één prijslijst voor elke cliënt en elke dienstverlening. Met andere woorden: de prijs hangt niet af van iemands inkomen, maar alleen van de dienstverlening. Het nieuwe systeem mocht geen impact hebben op onze interne werking.

Ons plan van aanpak bestond uit drie fasen: het ontwikkelen van een visie en een concept, de prijsberekening en een finale controle.

Over de visie hadden we vrij snel een consensus. Het ging dan bijvoorbeeld over wat we precies verstaan onder woonkosten en leefkosten, welke diensten verplicht af te nemen waren, het al dan

niet toestaan van prijsverschillen tussen verschillende vestigingen enzovoort. We spraken bijvoorbeeld af om geen prijsverschil toe te laten tussen een recent en een ouder gebouw, omdat we sowieso overall kwaliteit bieden. We voerden daarentegen wel een prijsverschil in tussen een kamer met en een kamer zonder douche. Wat de leefkosten betreft, spraken we bijvoorbeeld af om de was voortaan niet langer als een verplichte dienstverlening op te nemen. De cliënten kiezen nu zelf of ze hun was in Zonnelied laten doen of niet. Over al dat soort beslissingen zochten we een consensus nog vóór we over concrete prijzen begonnen te praten.”

PRIJSBEREKENING EN CONTROLE

“De prijsberekening volgde in een tweede fase. Op basis van de afspraken en rekening houdend met vaste en variabele kosten, maakten we een eerste versie van een prijslijst.

Met die voorlopige prijslijst in de hand, checkten we of onze basisprincipes over-eind bleven. Met andere woorden: was dit

foto: Lothar Vandenbergh

“WE WILLEN EEN BREDE GEDRAGENHEID OVER DE PRINCIPES”

foto: Eline Versprille

leefbaar voor de voorziening en was dit betaalbaar voor de cliënten? We gingen voor elke individuele cliënt na of het haalbaar was.

Na die controle werkten we drie mogelijke prijslijsten uit, die we voorgesteld hebben aan de raad van bestuur en aan het collectief overlegorgaan. Zij hebben uiteindelijk de knoop doorgehakt. Ondertussen staan we bijna drie jaar verder. Zonnelied blijft vasthouden aan zijn principe van betaalbare zorg. We zijn tevreden over hoe we dit aangepakt hebben: eerst een visie ontwikkelen, dan pas over prijzen praten. De inhoudelijke werking is door de invoering van woon- en leefkosten niet veranderd. De gemaakte afspraken worden door niemand in vraag gesteld. We hebben nog geen enkele correctie hoeven aan te brengen, los van de indexaties. Iedereen is al helemaal mee in het nieuwe systeem.”*

“Zonnelied blijft vasthouden aan zijn principe van betaalbare zorg.”

BERT VAN DER STOCKT,
FINANCIËEL DIRECTEUR ZONNELIED

WELKE KOSTEN ZIJN ER BIJ EEN VERGUNDE ZORGAANBIEDER?

De overgang van het oude bijdragesysteem naar de nieuwe regeling voor woon- en leefkosten roept soms de vraag op naar een beter inzicht in de kostenstructuur van vergunde zorgaanbieders. Wij zetten alles even op een rij.

1 zorgkosten

De zorgkosten zijn de kosten gebonden aan de zorg en ondersteuning. Hieronder vallen onder meer de personeelskosten van het zorgverlenend personeel. Ook de materiaalkosten, bijvoorbeeld in de dagbesteding, vallen hieronder. De zorggebonden kosten staan beschreven in de individuele dienstverleningsovereenkomst.

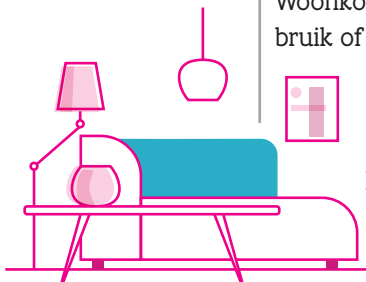
2 organisatiekosten

Onder organisatiegebonden kosten verstaan we enerzijds de personeelskosten voor niet-verzorgend personeel, zoals de directeur of de IT-verantwoordelijke. Anderzijds zijn er de werkmiddelen los van de zorg: kantoorruimte, onderhoudsmateriaal... De organisatiekosten zijn noodzakelijk voor het functioneren van de organisatie.

3 woonkosten

Woonkosten vormen de vergoeding voor het gebruik of de huur van de woongelegenheden (kamer, studio, appartement, gemeenschappelijke ruimtes...) en voor het gebruik van water, elektriciteit en verwarming. Ook de kleine, normale herstellingskosten vallen onder de woonkosten. Behoren niet tot de woonkosten: de kosten voor aanpassingen aan de infrastructuur met het oog op bijzondere infrastructuurnoden door de aard van de handicap van de gebruiker.

4 leefkosten

Leefkosten zijn kosten voor het levensonderhoud: drank, voeding, onderhoud, internet- en tv-aansluiting, was- en strijkservice, medicatie, verzorgingsproducten, kledij, vervoer, ontspanning, abonnementen en verzekeringen.

Zorggebonden kosten	Organisatiegebonden kosten	Woonkosten	Leefkosten
Kan betaald worden met een persoonsvolgend budget (PVB)	Wordt rechtstreeks door het VAPH betaald aan de zorgaanbieder	Betaald uit het inkomen van de gebruiker	Betaald uit het inkomen van de gebruiker
Voor zorg en ondersteuning	Voor niet-zorggebonden kosten van de zorgaanbieder	Kosten verbonden aan wonen en infrastructuur	Kosten voor levensonderhoud
Vermeld in de individuele dienstverleningsovereenkomst (IDO)	Vast percentage afhankelijk van zorggebonden middelen PVB	Vermeld in de individuele dienstverleningsovereenkomst (IDO)	Vermeld in de individuele dienstverleningsovereenkomst (IDO)

ENTHOUSIASME EN CREATIVITEIT NIET STUK TE KRIJGEN

De Warmste Week kiest dit jaar voor een ander concept. De focus ligt niet langer op het inzamelen van geld voor goede doelen, maar op vrijwilligerswerk. Voor veel organisaties was dat even slikken, maar het enthousiasme en de creativiteit waren er niet minder om. Helaas gooide de coronacrisis ook hier roet in het eten. 'Opgeven' staat echter niet in hun woordenboek. Wij gingen langs bij Hachiko en De Vijver en luisterden naar hun Warmste Plannen.

Hachiko leidt al 25 jaar assistentiehonden op voor mensen met een motorische handicap. De pups brengen eerst anderhalf tot twee jaar bij een gastgezin door, onder begeleiding van Hachiko-trainers. Daar worden ze opgevoed en gewend gemaakt aan mensen, zodat ze rust en zelfbeheersing krijgen. Ook enkele handelingen worden al vroeg aangeleerd. Daarna gaan de jonge honden naar Hachiko voor de verdere opleiding. “Hachiko is als het ware de universiteit voor deze honden,” zegt Sandra Demeester. “Dat betekent ook dat ze bij ons ‘op kot’ komen. Ze blijven dus

in nauw contact met hun gastgezin. Bij Hachiko leren we de honden allerlei handelingen. Bijvoorbeeld: iemand in een rolstoel helpen om in en uit bed te komen, om een deur te openen, kledij uit te trekken enzovoort. Het zijn eenvoudige taken, die een immens verschil kunnen maken voor mensen met een beperking. De honden kunnen zowel binnen als buiten het huis ondersteuning bieden. In de winkel kan een hond bijvoorbeeld een product uit een rek halen. Of hij kan een bankkaart oprapen als die op de grond gevallen is. Heel belangrijke functies dus. Daarnaast is elke hond voor zijn baas-

je ook een maatje voor het leven. De psychische ondersteuning van een hond is onbetaalbaar. Een hond is altijd enthousiast en vol verlangen: elke ochtend heeft hij zin in de nieuwe dag! Bovendien zorgt het baasje ook voor zijn hond: in plaats van zorg te krijgen, kan hij op die manier ook zorg geven. Ook dat is enorm belangrijk. En niet te vergeten, een hond zorgt ook voor sociale interactie. Iemand in een rolstoel die met een hond op een terrasje zit, geraakt veel sneller aan de praat met mensen. ‘Mijn hond opent mijn wereld’, zeggen gebruikers ons soms. Een hulphond is dus meer dan een praktische

hulp, het is een vriend en een stimulans voor sociaal contact.”

NIEUWE AANPAK

“Hachiko vzw is niet structureel gesubsidieerd, maar personen met een door het VAPH erkende handicap die een hulphond nodig hebben, kunnen wel een dossier indienen bij het VAPH. Naast hulphonden leiden we ondertussen ook duohonden (voor een jongere met een begeleider), meldhonden (voor personen met epilepsie) en instellingshonden (als gezelschapdier in een voorziening) op. De kostprijs per hond bedraagt ongeveer 25.000 euro voor de aankoop van de hond, de opleiding en de levenslange begeleiding vanuit Hachiko.

De Warmste Week was voor ons elk jaar een mooie opsteker. Vooral omdat mensen uit ons netwerk zelf initiatieven namen om een wafelenbak te organiseren, te knutselen of op een andere manier geld in te zamelen. In 2019 waren er nog meer dan 40 initiatieven voor Hachiko, samen goed voor 45.000 euro. Dat is geen klein bedrag. Bovendien valt ook de grote visibiliteit weg die we er gratis bovenop kregen. Toch hebben we er absoluut begrip voor dat de aanpak van de Warmste Week is veranderd. Het is gelukkig ook niet onze enige bron van inkomsten.

Dit jaar wilden we ons aan de nieuwe aanpak aanpassen, maar helaas kwam corona stokken in de wielen steken. Dat betekent niet dat we bij de pakken blijven zitten. Alleen moeten we sommige initiatieven wat bijsturen of uitstellen.”

“Mensen mogen nog altijd materiaal en bomen schenken via De Warmste Week.”

SANDRA DEMEESTER, HACHIKO

HANDEN UIT DE MOUWEN

“Het meest in het oog springend is ons initiatief voor De Warmste Tuin. We zijn namelijk recent verhuisd naar Schelderode en we hebben hier nog een groot, braakliggend terrein dat we willen inrichten om honden te trainen. We willen een tuin met compartimenten, met groen en bosjes, met toestellen en wandelpaden, een rolstoelpad en bruggetjes... De tuin wordt ook een ontmoetingsplek voor de baasjes van de honden, de mensen met een beperking dus, en voor de gastgezinnen. Met de actie De Warmste Tuin zamelen we materiaal in om dat allemaal te bouwen. We vragen de mensen ook om bomen voor ons te kopen. We zochten verder helpende handen om bomen en hagen aan te planten. Door de tweede lockdown hebben we de plantdag jammer genoeg moeten annuleren. Maar uitstel is geen afstel. We zijn trouwens met het team alvast zelf begonnen met de aanplanting. Het is nu in de herfst het goede seizoen ervoor. Gelukkig steken onze privé-bubbels een handje toe!

Mensen mogen nog altijd materiaal en bomen schenken via De Warmste Week. Onze oproep blijft. In het voorjaar organiseren we allicht ook een klusjesdag. Zodra dat mogelijk is, tenminste. De respons tot nu was veelbelovend en we hopen dat na corona de zin om mee te werken nog even groot zal zijn.

We merken trouwens dat een aantal mensen toch inzamelacties organiseren voor Hachiko, al valt dat dan buiten De Warmste Week. Er is dus wel vraag om acties te mogen doen. Ons heeft het vooral aangespoord om creatief te zijn en andere oplossingen te vinden. Dit jaar zou het sowieso geen normale Warmste Week geweest zijn. Grote massa's bijeenbrengen lukt dit jaar niet. Maar niet getreurd. We hebben volop zaadjes geplant voor onze Warmste Tuin. We kijken al uit naar volgend jaar, als ze in bloei zullen staan!” *

De Vijver is een vergunde zorgaanbieder in Deurne, die mensen met een handicap en hun netwerk ondersteunt op het gebied van wonen, werk, vrije tijd en vorming.

“De Warmste Week is al vele jaren een belangrijke week voor ons,” zegt clustercoördinator Katrien Kuti. “Mensen die betrokken zijn bij onze werking, tonen dat graag door acties op te zetten en fondsen in te zamelen. Ook de cliënten zelf werken hier dolgraag aan mee. De Warmste Week is iedere keer een feest voor hen. Uiteraard is ook de financiële steun belangrijk. Vorig jaar konden

“DEEL JE HOND, MAAK EEN MUURSCILDING OF GEEF EEN OPTREDEN!”

we met de opbrengst onder meer onze activiteitenwebsite uitbreiden en op punt stellen. De fondsen geven ons extra ruimte om dingen te doen die je moeilijk kan aanrekenen aan de cliënten.”

“Toen we hoorden dat De Warmste Week het dit jaar over een andere boeg gooide, waren we eerst wat ontgoocheld,” geeft communicatieverantwoordelijke Ellen Deckers toe. “Ook al omdat we vrij laat op de hoogte waren. We waren al bezig met acties voor te bereiden.

Toch zagen we snel de voordelen van het nieuwe concept. Het contact met de burens is zeer belangrijk voor ons. Nu de

actie rond vrijwilligerswerk draait, wordt in de eerste plaats de buurt betrokken. Dat is fijn. Al betekende het wel dat we op korte tijd onze plannen voor De Warmste Week grondig moesten bijsturen. Bovendien kost de nieuwe aanpak meer tijd en energie van onze medewerkers. We moeten bijvoorbeeld vraag en aanbod op elkaar afstemmen en zorgen voor een goede begeleiding. Wat opvalt, is dat de meest eenvoudige acties het grootste succes hebben. Bijvoorbeeld de actie ‘Deel je hond’, die mensen uitnodigt om voor een wandeling met hun hond een cliënt te komen oppikken. Die vinden dat namelijk erg leuk. We wilden ook een muurschildering maken. Op 8 december zouden we met een hele groep vrijwilligers aan de slag gaan. Maar dat hebben we moeten uitstellen door corona. We houden echter contact met de vrijwilligers en we hopen dit de komende lente of zomer alsnog te kunnen organiseren.”

DE BUURT BETREKKEN

“Leuk vond ik ook onze actie voor gratis optredens voor onze cliënten in onze tuin,” zegt Katrien. “Ook dat bleek niet zo simpel. De muziekacademie wou graag komen, maar door corona waren alle extramuros activiteiten verboden. En muziekgroepjes met meer dan vier mochten ook al niet. Maar de contacten zijn wel gelegd. We houden die contacten warm en zodra het kan, nemen we de draad weer op.”

“Wat alvast wel gelukt is, is om de buurt nauwer te betrekken,” zegt Ellen. “We gaan volop voor inclusief leven voor onze cliënten. We maken deel uit van de gemeenschap in Deurne. Het contact met De Vijver is trouwens ook voor onze burens een toegevoegde waarde. Onze tuin staat open voor iedereen. Het is een

ontmoetingsplek. Een open huis zijn we, al ligt dat nu natuurlijk wat moeilijker door corona.”

“In een verstedelijkt gebied als Deurne is het niet vanzelfsprekend om verbindende contacten te leggen met de burens,” zegt Katrien. “Ook al zijn de cliënten goed zichtbaar in het straatbeeld. Door het nieuwe concept van De Warmste Week leren meer buurtbewoners ons kennen. Op de website zoeken de mensen nu vooral op locatie en wie ‘Deurne’ ingeeft, komt snel bij De Vijver terecht. We worden dus beter gevonden door mensen uit de eigen regio.”

“Toch betekent de nieuwe aanpak van De Warmste Week dat we op zoek moeten naar andere manieren om fondsen te werven,” zegt Ellen.

“Al hebben we dankzij het initiatief van onze oudervereniging De Rivier en met de financiële steun van de Koning Boudewijnstichting al ons busproject kunnen starten,” vertelt Katrien. “Met dit project willen we cliënten in deze coronatijden nog beter aan huis begeleiden. De bus kan verschillende functies hebben: we kunnen er radio in maken, kleine hapjes bereiden, knuffels geven als dat weer mag en een opleiding radiomaken geven. Bovendien is ons busje goed zichtbaar, zodat we opnieuw meer contact en interactie krijgen met de buurtbewoners. We zitten niet stil. Zelfs niet in corona!” *

“We gaan volop voor inclusief leven voor onze cliënten. We maken deel uit van de gemeenschap in Deurne.”

KATRIEN KUTI,
CLUSTERCOÖRDINATOR DE VIJVER

BUBBELKERST

IN HET BOS

VOOR DEZE MENSEN WORDT HET EEN KERST ALS GEEN ANDER. HET TRADITIONELE KERSTFEEST KAN HELLAAS NIET DOORGAAN. VOOR VEEL BEWONERS WORDT KERST THUIS OOK EEN PROBLEEM. ER WORDT KEIHARD GEWERKT AAN EEN CORONAVEILIG ALTERNATIEF IN HET PARK VAN DE ZORGAANBIEDER.

IEDER JAAR BOUWEN WE EEN GRANDIOOS KERSTSPJEKTEL IN DE GROTE ZAAL. MET ÉCHT TONEEL EN SFEERVOLLE MUZIEK. VOOR BEWONERS, FAMILIE, VRIENDEN...

EINDEJAAR 2020. DE ZAAL ZAL VOOR 1 KEER LEEG BLIJVEN...

WE ZIJN KEIHARD AAN HET REPETEREN VOOR ONZE KERSTWANDELING IN ONZE BUBBELS IN HET PARK. WIJ BRENGEN ALVAST LIVE MUZIEK!

ONDERTUSSEN BIJ DE ALPACA'S

WIJ ZIJN DE VERZORGERS VAN DE ALPACA'S. SAMEN MET SERGE ZAL IK ONZE DIEREN NAAR DE STAL BRENGEN.

NAAR HET SCHIJNT KOMT ER OOK EEN LEVENDE KERSTSTAL. ZE ZEGGEN DAT WIJ DE SCHAAPJES GAAN SPELEN.

NA HET WERK BIJ DE DIEREN GENIETEN WE VAN EEN LEKKERE WARME WINTERSOEP. WIJ ZIJN KLAAR VOOR DE KERST

OP DE KERSTTOCHT DANSEN WIJ EEN SFEERVOLLE REINDEERDANS. WIJ ZIJN NU AL AAN HET OEFENEN. BUITEN EN OP VEILIGE AFSTAND VAN MEKAAR

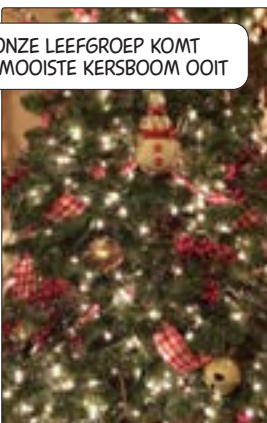
OP HET EINDE KRIJGT IEDEREEN EEN SUPER KERSTVERRASSING! IK HELP GRAAG MEE DE PAKJES MAKEN.

ONS DOMEIN WORDT EXTRA VERSIERD MET LICHTJES. HET WORDT DE MEEST SFEERVOLLE KERST EVER.

IK KAN NU AL GENIETEN VAN DE ZALIGE SFEER.

IN ONZE LEEFGROEP KOMT DE MOOISTE KERSTBOOM OOI

WARME CHOCOMELK EN...

EEN KERST- EN NIEUWJAARSTIJD ALS NOOIT TEVOREN

Kerstmarkten en uitbundige eindejaarsfeesten in grote groepen zijn dit jaar helaas niet mogelijk. Maar bij de pakken blijven zitten is niet aan de orde. Wij gingen kijken bij Den Ateljee en 't Ferm. Ondernemend als zij en hun cliënten zijn, vinden ze alternatieve wegen om een coronaproof feestje te bouwen. En om hun producten aan de man en vrouw te krijgen, uiteraard. Inspiratie voor jou?

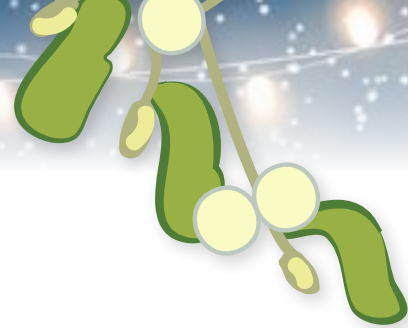

DOSSIER

eindejaar

“WE VIERN GRAAG, MAAR WERKEN EVEN HARD”

Den Ateljee is een activiteitencentrum voor 24 cliënten in Rotselaar. “Het zijn vooral mensen met een ‘breuk’ in hun leven,” zegt Pol Morissens, bezieler van Den Ateljee. “Mensen met multiple sclerose of die een hersenbloeding of een ongeval hebben gehad... Onze visie vertaalt zich in de woorden ‘naar buiten toe werken’. Dat maken we op veel verschillende manieren waar. Zo maken we diverse verkoopbare producten, onder meer uit hout en klei, waarmee we de markt opgaan.”

ONLINE VERVANGT KERSTMARKT

“Jaarlijks organiseren we een grote kerstmarkt. Traditioneel testen we daar altijd enkele nieuwe producten uit: vallen ze in de smaak, vinden ze kopers? Vorig jaar bracht de kerstmarkt ons nog 14.000 euro op. Dit jaar kunnen we dat helaas niet doen. Toch vinden veel bedrijven ons online. We maken en verkopen veel op bestelling: kerstversiering, nestkastjes, eindejaarsgeschenken, workshops... We proberen altijd originele dingen te zoeken. We hebben veel werk. Werk betekent veel voor elk van ons. Ook voor mensen met een beperking. Werk brengt structuur in ons leven. Dankzij ons werk behoren we tot een groep, hebben

we sociale contacten. Als het goed zit, krijgen we ook af en toe een schouderklopje. We voelen dat we geapprecieerd worden. Het gaat allemaal over zingeving. Daarom zetten wij er zo hard op in.”

IDEE VOOR EEN UNIEK GESCHENKJE?

“Zo zetten we tal van samenwerkingen op. Voor een voorziening in Italië maken wij keramiekonderdeeltjes om in juwelen te verwerken. Er zijn concrete plannen om de juwelen op de markt te brengen. We werken ook samen met designer Ann Van Hoey. Zij heeft voor ons een bowl ontworpen met de naam A+A, wat staat voor Ateljee + Ann. Deze keramieken

komen worden verdeeld door Serax, dat ook de keramiek van onder meer Pascale Naessens op de markt brengt. Verder is er nog de recente samenwerking met ‘37 graden’, een coöperatieve die de brug slaat tussen sociale economie, design en commerce. Om maar te zeggen: we pakken dit echt wel professioneel aan.”

STRIPS LEZEN BIJ HET HAARDVUUR?

“Bijzonder is onze ‘stripeljee’. In samenwerking met de gemeente baten we met de cliënten een stripbibliotheek met meer dan 17.000 strips uit. We verzorgen ook workshops voor lagere schoolklassen over strips en we verkopen stripkoffers rond diverse thema's aan scholen of bibliotheken. Enkele jaren geleden kochten we de rechten voor Vlaanderen en Brussel aan voor K-Lumet: een ecologisch en geurloos aanmaakblokje om de haard of de barbecue aan te steken. In het patent van K-Lumet is opgenomen dat de aanmaakblokjes alleen geproduceerd mogen worden door kwetsbare personen. De blokjes zijn gemaakt van grenen afvalhout, bijvoorbeeld van paletten. Ondertussen werken al 83 voorzieningen in Vlaanderen en Brussel hieraan mee. De aanmaakblokjes worden verkocht in voorzieningen in elke provincie en ook in de biowinkel van een grootwarenhuis.”

WERKEN ÉN FEESTEN

“Natuurlijk ruimen we naast het werk ook plaats voor feesten! Elk jaar organiseren we een kerstquiz met de cliënten, waarop vooral heel veel gelachen wordt. We trekken ook namen om een cadeautje te kopen en we bakken taart en okker-notencake. Ook dit jaar bouwen we een feest. Coronaproof, uiteraard, maar daarom niet minder vrolijk!” *

“Ook dit jaar bouwen we een feest. Coronaproof, uiteraard, maar daarom niet minder vrolijk!”

POL MORISSENS, DEN ATELJEE

Foto: Den Ateljee

FERME GESCHENKEN VOOR EEN FIJN EINDEJAAR

"t Ferm is een kleinschalig huise-lijk dagcentrum in het West-Vlaamse Rollegem-Kapelle," vertelt Tine Vandamme. "De gemeente kocht voor onze werking in 2018 't Capellehof. Dat is een vierkantshoeve in het hart van het dorp, die nu gerenoveerd wordt. In 2021 verhuizen we. Voorlopig hebben we onderdak in het voormalige gemeentehuis, een rijhuis op een honderd meter van de boerderij. We werken inclusief en lokaal, helemaal ingebed in de buurt. We tellen op dit ogenblik 13 personen met een handicap, tussen 22 en 46 jaar. Velen zijn schoolverlaters. Ze wonen allemaal in een straal van 10 tot 15 km. Dat is belangrijk voor ons. We willen vermijden dat mensen twee uur op de bus moeten zitten. Bovendien werken ze op de plek waar ze ook hun sociaal netwerk kunnen uitbouwen."

SMAKELIJKE GESCHENKEN

"Samen met de cliënten onderhouden we de tuin bij de hoeve. We telen groenten in de grote moestuin en we kweken kippen en konijnen. We verzorgen het hele proces. Van het zaaien tot het oogsten en het verwerken. Van het kweken tot het slachten en het bereiden. Dat betekent dat we heel wat producten hebben, waaronder veel met een houdbaarheidsdatum. Jaarlijks organiseren we samen met lokale verenigingen en handelaars een heel succesvolle kerstmarkt. Dit jaar kan dat niet," zegt Tine Vandamme. "Daarom hebben we voor de kerst- en nieuwjaarsverkoop alternatieven gezocht onder de naam 'Fermie geschenken'."

IN EEN ANDER KLEEDJE

"Al onze producten zijn van eigen makelij. We maken wenskaarten met zelfgeschept papier en versiert met strijkparels, stem-pels of opgenaaide motieven. We bieden boomstammetjes aan als verpakking voor potjes gelei en advocaat. Er zijn ge-schenkdozen met allerlei producten. Ook onze geleien zijn zeer gegeerd: gelei van appels, peren, kweeperen... Allemaal zelf geplukt, bereid én verpakt. Voor ons draait het niet om de finan-ciële winst. Waar het ons om gaat, is de

zinnvolle dagbesteding van onze cliënten. Al moet ik toegeven dat we het wegvallen van de financiële acties van de Warmste Week wel degelijk voelen. Vorig jaar konden we dankzij de Warmste Week twee elektrische en twee gewone tandems aankopen voor de cliënten. Dat zit er dit jaar niet in.

Ondanks corona maken we er een fijn en vrolijk eindejaar van. Met een sinterklaas-feest met een leuke quiz. En met een kerstfeest, zij het in een ander kleedje dan gewoonlijk." *

kerstfeest in een ander kleedje //

“DUBBEL EN DIK GENIETEN VAN 2021”

We vieren dit jaar met zijn allen kerstfeest met de handrem op. Toch wordt er gefeest! Vrolijk en warm, en tegelijk veilig en coronaproof. Zo ook in OC Cirkant in Aartrijke, waar alle bewoners en medewerkers uitkijken naar een bijzondere editie van het kerstfeest.

“Het kerstfeest is een jaarlijks hoogtepunt in OC Cirkant,” zegt communicatieverantwoordelijke Audry Sanders. “Iedereen leeft ernaar toe. Het is een moment van samenzijn en hoop. Een moment waarop we terugkeren naar de essentie en genieten van de kleine dingen. Onze bewoners met een verstandelijke handicap kunnen dat als geen ander: genieten van de kleine, gewone dingen. We feesten graag samen. Elke gelegenheid is goed! Elk jaar voeren de bewoners en de begeleiders een toneelstuk op, een kerstverhaal met een twist. De voorbereiding en de repetities starten al in oktober. Iedereen werkt enthousiast mee. De meeste cliënten staan graag in de schijnwerpers. Ze leven ervan op. We spelen verschillende voorstellingen, waar veel mensen op

afkomen. De familieleden en onze burens vinden dat heel leuk. En na de voorstelling eten we samen kersttaart.”

KERSTSTAL MET ALPACA'S

“Het kersttoneel valt dit jaar in het water. Veiligheid gaat voor alles. We kunnen de leefgroepen niet samenvoegen en dus kunnen we niet samen repeteren en optreden.

Dankzij de collega's van het dagbestedingsteam hebben we echter een mooi alternatief uitgedacht! Op het terrein rond de voorziening organiseren we een kersthappening met heel veel lichtjes. We bouwen een kerststal, waarin onze alpaca's een rol krijgen. We lezen het kerstverhaal voor, er is een optreden met twee zangers, een stukje dans, een muzi-

kale kerstbar... Allemaal coronaveilig. Elke leefgroep volgt een parcours in de eigen bubbel. De bewoners zijn iets minder actief betrokken dan andere jaren, maar toch kijken ze er reikhalzend naar uit. Het is heel fijn om te doen! De voorbereidingen lopen vlot en iedereen is blij. Gelukkig maar! Want corona weegt op de bewoners en op de medewerkers. De vele maatregelen, de onzekerheid... Af en toe is er een collega die een tijdje thuis moet blijven. Het is niet evident. Sommige bewoners snappen het goed en kunnen het plaatsen, anderen hebben het er moeilijker mee. Iedereen zal blij zijn om het jaar 2020 uit te zwaaien! En we hebben allemaal het vaste voornemen om dubbel en dik te genieten van 2021!” *

“Op het terrein rond de voorziening organiseren we een kersthappening met heel veel lichtjes.”

AUDRY SANDERS
COMMUNICATIEVERANTWOORDELIJKE
OC CIRKANT

uit de taboesfeer //

“INTIMITEIT EN SEKSUALITEIT VERHOGEN KWALITEIT VAN LEVEN”

Een datingbureau voor vrijgezellen met een handicap of een stoornis. Dat is het idee achter Cupido Ofzo, het programma dat sinds enkele weken op VTM loopt. Het moet gezegd: de behoefte aan intimiteit en seksualiteit bij mensen met een handicap wordt vaak nog te weinig onderkend. Dat vindt ook Steven De Weirdt van Aditi vzw, die ijvert voor seksualiteit- en intimiteitszorg op maat.

We spreken Steven De Weirdt een week vóór de eerste aflevering van ‘Cupido Ofzo’. Voor een oordeel over het programma is het dus veel te vroeg. Maar hij kijkt er alvast met een positief gevoel naar uit.

“Het is een dubbel gevoel,” verduidelijkt Steven De Weirdt. “Ik ben blij met de aandacht voor de nood aan relaties, intimiteit en seksualiteit bij mensen met een beperking. Tegelijk hoop ik dat het niet te zeer ‘poppetjes kijken’ wordt. Een

programma als ‘Down the road’ is op zich bijvoorbeeld heel goed. Maar het kan niet verhelen dat de realiteit dikwijls complexer ligt. Positief is hoe dan ook dat het programma wil sensibiliseren rond dit thema, want al te vaak overheerst het taboe.”

Aditi vzw is een kleine organisatie, erkend als vergunde zorgaanbieder, en werkt sinds 2008 rond intimiteit en seksualiteit bij personen met een blijvende zorgnood. “75% van onze cliënten zijn mensen en

organisaties uit de sector personen met een beperking. De jongste jaren werken we ook meer en meer voor kwetsbare ouderen in een zorgsetting en voor mensen in de geestelijke gezondheidszorg.

Elke mens heeft nood en behoefte aan intimiteit en seksualiteit. Het is een fundamenteel basisrecht van ieder mens om de eigen seksualiteit te ontdekken en relaties aan te gaan. Een vrij grote groep van mensen kan niet zelfstandig tot die intimiteit en seksualiteit komen. Daarom moeten we hen daarin ondersteunen. Wat wij doen, is zorgverlening.”

DIENSTVERLENING

“Aditi werkt rond drie pijlers. Op macro-niveau doen wij aan maatschappelijke sensibilisering. Er is nog heel wat werk aan de winkel. Daarom ben ik ook blij met ‘Cupido Ofzo’. Sommige mensen reageren nog steeds: je moet de kat niet bij de melk zetten. Wat ons betreft, moet je dat juist wél doen. Aditi geeft vorming hierover in zorg- en welzijnsorganisaties en we proberen ook de politiek hiervoor te sensibiliseren.

Op mesoniveau ondersteunt Aditi de professionelen in de zorg rond het thema intimiteit en seksualiteit. Naast het taboe is er nog veel handelingsverlegenheid: zorgverleners weten soms niet goed hoe ze hiermee om moeten gaan. Ze hebben nood aan concrete handvatten. Wij helpen organisaties om hierover een visie en een beleid uit te stippelen. In de sector personen met een beperking hebben de meeste vergunde zorgaanbieders dit al wel, in woonzorgcentra is dat veel minder het geval. Aditi geeft ook opleiding over specifieke thema’s: seksualiteit en autisme, seksualiteit en een niet-aangeboren

“Het is een fundamenteel basisrecht van ieder mens om de eigen seksualiteit te ontdekken en relaties aan te gaan.”

STEVEN DE WEIRDT,
ADITI VZW

foto: Aditi

hersenaandoening, hoe ga je het gesprek over seksualiteit aan... Verder contacteren organisaties ons geregeld met concrete vragen naar aanleiding van een voorval, vaak bij grensoverschrijdend gedrag. Dan zitten we samen met dat team en reiken we handvatten aan. We proberen zoveel mogelijk te vermijden om vanuit een probleemstelling te werken. Seksualiteit is immers geen probleem. Integendeel, het maakt integraal deel uit van het leven. Wat uiteraard niet betekent dat alles zomaar kan.

Op microniveau ondersteunt Aditi individuele mensen. Het grootste deel zijn personen met een beperking die niet zelfstandig tot intimiteit en seksualiteit kunnen komen. We krijgen jaarlijks 500 tot 600 nieuwe aanvragen. We werken hiervoor samen met een 80-tal seksuele dienstverleners. Die dienstverleners komen niet uit het klassieke escortemilieu, maar worden door ons gecoacht en krijgen vorming en intervisie. Aan zo'n seksueel contact gaat een proces vooraf. We hebben een gesprek met de aanvrager, maken beeldvorming op en gaan dan op zoek naar de meest geschikte dienstverlener."

KWALITEIT VAN LEVEN

"Er zijn verschillende motieven om mensen die daar nood aan hebben te helpen bij hun seksualiteitsbeleving. Ten eerste is er het educatieve aspect. Iemand met een verstandelijke beperking zonder seksuele ervaring heeft soms nood aan op maat gerichte voorlichting op belevingsniveau. Een tweede motief is het preventieve luik: vermijden van grensoverschrijdend gedrag. Je kunt mensen seksualiteit ontzeggen, maar het lichaam en de hormonen werken wel en de behoefte en nood is reëel. Als je dat blokkeert, leidt dat tot frustratie. En die frustratie is vaak de motor voor grensoverschrijdend gedrag. De allerbelangrijkste reden om mensen te ondersteunen in hun seksualiteit is evenwel de kwaliteit van leven. Seksualiteit vormt een fundamenteel onderdeel van het 'mens-zijn'.

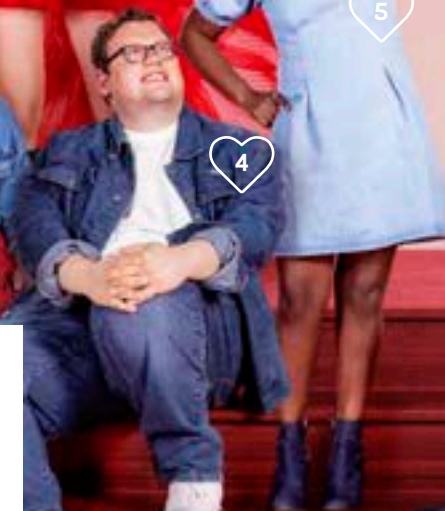
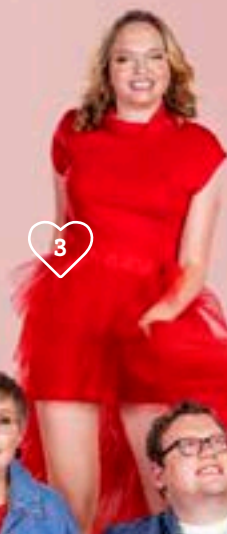
Sinds ons ontstaan in 2008 is er al een hele weg afgelegd. Er is meer openheid, al is het taboe zeker nog niet helemaal uit de wereld. Dat geldt zeker voor de vrouwelijke seksualiteitsbeleving. De meeste mensen die bij ons aankloppen, zijn mannen. De nood en behoefte aan intimiteit en seksualiteit bij vrouwen

De liefde: het mooiste dat er is! Maar voor heel wat mensen is het allesbehalve evident om de liefde van hun leven tegen te komen. Daarom openen Ruth Beeckmans en Karen Damen met 'Cupido Ofzo' een uniek datingbureau en organiseren ze samen met hun ploeg dates op maat. Ze zorgen ervoor dat de aanpak bij iedere single even uniek is als de single zelf en ze begeleiden de vrijgezellen bij hun eerste stappen in het daten. Daarna is het aan de singles zelf om er iets moois van te maken... Maak kennis met de deelnemers van het programma.

Bram Hendrickx | 36 jaar | Mechelen
Autismespectrumstoornis

"Ik heb geen idee hoe ik een relatie moet beginnen, geen flauw idee. Ik hoop dat Karen en Ruth mij een stappenplan kunnen bezorgen."

Hanne Delmotte | 22 jaar | Brugge
Niet Aangeboren Hersenletsel

"Sinds het ongeval en mijn hersenletsel is er veel veranderd. Maar het leven moet door. Vooruit met de geit!"

Julia Luna Dierens | 21 jaar | Merelbeke
DCD/lichte vorm van autisme

"Look at the bright side is mijn motto, ik probeer het leven altijd positief te bekijken."

4 **Stijn van de Ven** | 25 jaar | Landen
Autismespectrumstoornis / licht verstandelijke beperking
“Een vriendin, daar kunt ge mee babbelen, maar een lief, daar kan je van houden. Dat is het grote verschil.”

5 **Michela Yde** | 24 jaar | Sint-Denijs-Westrem
Licht verstandelijke beperking en hemiplegie
“Ik zoek een lieve, rustige jongen, die mij begrijpt en die ik kan vertrouwen.”

6 **Damon Mertens** | 26 jaar | Geraardsbergen
Autismespectrumstoornis
“Ik heb het moeilijk om mensen aan te spreken, gewoon omdat ik niet weet hoe dat moet.”

7 **Vincent Eyskens** | 24 jaar | Geel
Autisme Spectrum Stoornis
“Ik heb heel erg het gevoel dat het oké is om anders te zijn.”

wordt minder gedetecteerd. In 2021 willen we hierop focussen.

Ongeveer 65% van de aanvragen voor seksuele dienstverlening komt uit voorzieningen, 35% komt uit de thuissituatie, maar ook dan dikwijls via een begeleider van een vergunde zorgaanbieder. We willen trouwens niet te veel publiciteit maken, want als we duizenden aanvragen zouden krijgen, komt de kwalitatieve dienstverlening in gedrang. Voorlopig zijn we de enige organisatie in Vlaanderen voor deze dienstverlening. Maar het feit dat Aditi bestaat, toont zeker dat de overheid open staat voor het thema.”

CORONA EN INTIMITEIT

“Corona is ook op het gebied van seksualiteitsbeleving een bijzonder moeilijke periode voor onze cliënten. Sommigen doen al jaren een beroep op hun dienstverlener en het is heel lastig als die plots voor maanden wegvalt. We vinden social distancing allemaal moeilijk, maar voor mensen met een beperking is social distancing een alledaagse realiteit. Plots ontdekken we allemaal de ‘huidhonger’, maar personen met een handicap kennen dat fenomeen al jaren! En als zelfs de knuffels wegvallen, dan wordt het bijzonder zwaar.

We moeten blijven inzetten op de bespreekbaarheid van al deze thema’s. Hoezeer we soms ook schroom ervaren, we mogen het thema niet uit de weg gaan. In de opleidingen voor zorgverleners ontbreekt het thema intimiteit en seksualiteit nog al te vaak. Dat verklaart ook de handelingsverlegenheid. Aditi strijdt op al die fronten. We zijn geen veredeld escortebureau. Het hele pakket telt.” *

www.aditivzw.be

Aditi vzw werkt ook samen met [Sensoa](http://Sensoa.be), het Vlaams expertisecentrum voor seksuele gezondheid. www.sensoa.be.

6

7

8

8 **Laurens Verhelle** | 31 jaar | Harelbeke
Syndroom van Down
“Ik ben een echte charmeur en weet hoe ik een meisje moet versieren. Je moet lief voor haar zijn en bijvoorbeeld ontbijt op bed brengen.”

Foto © DPG Media

Goedele Devroy

VRT-JOURNALISTE

- 1 Zonder goed werkende overheid zijn we niets. Zonder samenwerking en solidariteit evenmin. Hopelijk heeft iedereen die lessen geleerd. We zijn allemaal met elkaar verbonden. Ongelijkheid heeft voor iedereen in de samenleving negatieve gevolgen. Het algemeen belang komt voor het particuliere belang.
- 2 Dat bovenstaande lessen nu heel duidelijk geworden zijn en dat de stemmen voor verandering luider worden. Laten we niet terugkeren naar het oude normaal, maar solidariteit en respect voor elkaar, en voor de aarde waarop we wonen, vooropstellen.
- 3 Bovenal een goede gezondheid voor mij en mijn naasten. Daarnaast leuk werk en hopelijk ook wat meer vrienden en familie zien.
- 4 Een nieuwe Amerikaanse president, minder egoïsme, een kordate aanpak van de klimaatcrisis, een einde aan de vernietiging van de planeet en een vaccin natuurlijk.

WE ZWAAIEN 2020 UIT

Samen met enkele Bekende Vlamingen blikken we kort terug op het memorabele jaar 2020. En we zouden Sterk niet zijn, als we niet al even vooruitkijken naar 2021.

Klara Van Es

DOCUMENTAIRE FILMMAKER, O.A. ZIE MIJ DOEN; VERDWAALD IN HET GEHEUGENPALEIS

- 1 Ik leerde dat we geen meester zijn van ons leven en nog minder van de wereld. Dat weet ik natuurlijk al wel langer, maar nooit werd ik zo dwingend op die feiten gewezen als nu.
- 2 Ik vind/vond 2020 een weinig hoopvol jaar. De politiek (hier en elders) bood geen fraai schouwspel. Het je-m'en-foutisme van ons allen oogde evenmin fraai. Voor mij is zoeken naar de meest hoopgevende ontwikkeling van het afgelopen jaar als zoeken naar een speld in een hooiberg. Ik blijf het antwoord schuldig.
- 3 Ik hoop dat ik in 2021 een nieuw filmproject op de rails krijg. Ik hoop op meer stabiliteit, gezondheid en nabijheid.
- 4 Ik hoop op meer nederigheid en mededogen, zodat we met zijn allen weer wat meer samenleving worden in plaats van maatschappij.

Foto © Magalie Dierck

Peter Genyn

SPORTMAN: ROLSTOELRACER, ROLSTOELRUGBYSPELER EN PARALYMPIËR

- 1 Nog maar eens de bevestiging dat gezondheid boven alles gaat.
- 2 Het vaccin dat er hopelijk snel zit aan te komen.
- 3 Goud in Tokyo en blessurevrij en gezond blijven.
- 4 Dat alles weer normaal wordt.

Foto © Peter Genyn

EN VERWELKOMEN 2021!

- 1 Wat is het belangrijkste dat u hebt geleerd in 2020?
- 2 Wat vond u de meest hoopgevende ontwikkeling in 2020?
- 3 Wat wenst u uzelf toe voor 2021?
- 4 Wat wenst u de wereld toe in 2021?

Prof. dr. Dirk De Wachter

PSYCHIATER, HOGLERAAR EN BOEKENSCHRIJVER

- 1 Dat de covidcrisis toont dat samenwerking, solidariteit en creativiteit nodig zijn om deze moeilijke periode samen door te komen.
- 2 Dat bovenstaande eigenschappen ook werkelijk leven in de bevolking. "De meeste mensen deugen".
- 3 Mijn eerste pasgeboren kleinkind zonder maatregelen en hindernissen te mogen vastpakken.
- 4 Terug nabijheid, bezoeken, sociaal leven, cultuur en vooral mekaar spontaan de hand drukken, omhelzen en het ware gelaat kunnen tonen.

Foto © Filip Erkens

Johan Timperman

TOT VOOR KORT DIRECTEUR GROEP UBUNTU & 8K

- 1 Op 1 april 2020 ben ik met pensioen gegaan. Dus heb ik moeten (leren) loslaten en vertrouwen hebben in wie 'mijn' (levenswerk) verderzet. Verder: de relativiteit van plannen maken en overvolle agenda's versus de fragiliteit en draagkracht van onze planeet. Dus beginnen met onze/mijn levensstijl terug in balans te brengen met 'moeder' aarde. Mede als gevolg van de lockdown heb ik de rustgevende en helende kracht van de stilte en het niets doen (her)ontdekt. Leestip: 'De nieuwe stilte' van Lander Deweer en Jan Swerts.
- 2 Herwaardering van de zorgmedewerkers en van de basisberoepen = essentiële beroepen! Hopelijk vertaalt dit zich nu ook op een structurele manier. Het besef dat we elkaar nodig hebben en samen moeten werken om het covidvirus te overwinnen. En dat de meeste mensen bereid zijn om hiertoe verregaande en zelfs langdurige inspanningen te leveren. Dat de bomen en de bloemen opnieuw zullen groeien en bloeien in de komende lente. Leestip: 'De meeste mensen deugen' van Rutger Bregman.
- 3 Een goede gezondheid voor al mijn geliefden en mezelf. (Corona heeft onze familie zwaar getroffen dit jaar.) Een verdere warme relatie met diezelfde geliefden en mijn intieme vrienden. Onschatbaar! Eindelijk mijn, door Corona uitgestelde, Camino naar Santiago de Compostela realiseren als overgangsregeling naar mijn nieuwe levensfase (pensioen). Leestip: 'De jongen, de mol, de vos en het paard' (graphic novel) van Charlie Mackesy en Arthur Japin.
- 4 De bereidheid en openheid om naar elkaar te luisteren en constructief samen te werken. Op alle niveau's samen aan oplossingen werken voor de (wereld)problemen: klimaatverandering, migratie, armoede, politiek en religieus extremisme, etc... Stoppen met polariseren, maar werken aan verbindingen in wederzijds respect voor elkaar. Ik wens heel veel UBUNTU aan elke medemens, vanuit het besef deel uit te maken van een groter geheel: I am because we are! Leestip: 'De lessen van Ubuntu' door Mungi Ngomane.

Foto © Leem Breda (Groep Ubuntu x 8K)

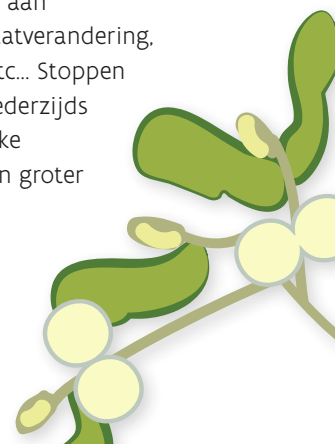

Foto: Joy 'n Play

kort //

INCLUSIEF SPEELGOED JOY 'N PLAY

'Een spel zonder regels, met alleen maar mogelijkheden.' Zo wordt Joy 'n Play aangekondigd. Het is speelgoed waar kinderen mét en kinderen zonder handicap samen mee kunnen spelen.

Kinderen willen spelen, zorgnoden of niet. Om samen te kunnen spelen is er wel speelgoed nodig dat voor élk kind interessant en haalbaar is. "Het speelgoed is ontworpen samen met de doelgroep," zeggen Stéphanie De Smet van Cera en Kristien Rombouts van RVO-Society. Beide organisaties zijn de initiatiefnemers. Op basis van de noden en wensen van kinderen met en zonder zorgnoden en hun ouders en begeleiders werd het speelgoed ontwikkeld. Daardoor is het speelgoed op maat van elk kind en brengt het alle kinderen samen rond de schelp.

ONTELBARE SPELMOGELIJKHEDEN

Joy 'n Play biedt veel mogelijkheden. Zo kunnen de talenten van het ene kind de uitdagingen zijn voor het andere kind. Het gaat om een gele schelp met

verschillende spelborden. Je kan er ook met water, ballen of zand in spelen of je eigen inspiratie laten werken. In het pakket zit ook een stok zodat kinderen in een rolstoel die als verlengstuk kunnen gebruiken om mee te doen. "De spelopties zijn oneindig en voor elk kind is er wel een aspect haalbaar en leuk," zegt Sara Devos van Pilipili. "Bovendien is het speelgoed duurzaam. Het werd ontwikkeld in België, gemaakt in Europa en samengesteld in maatwerkbedrijven." Joy 'n Play is een partnerschap tussen Cera, RVO-Society, Modem en Pilipili. Wil jouw organisatie Joy 'n Play eens uitproberen vooraleer het speelgoed aan te kopen? Kijk dan op de website

www.pendulum.care/uitproberen/joyn-play-uitproberen/.

kort //

NAH: VERANDERD LEVEN, VERANDERD NETWERK, VERANDERDE KRACHTEN

Begin oktober verscheen het boek 'Veranderd leven, veranderd netwerk, veranderde krachten'. Het boek gaat over samenwerken met het netwerk en over het krachtenperspectief als kader bij personen met NAH. Auteur is Greet Demesmaeker. Een niet-aangeboren hersenletsel (NAH) verandert je leven van de ene dag op de andere ingrijpend. Niets is nog zoals vroeger. Bovendien krijg je een hersenletsel niet alleen. Je partner, ouders, kinderen en kleinkinderen, je vrienden en collega's, ze zijn allemaal mee betrokken en getroffen partij. Ook hun leven verandert. Voortaan staan zij - in meerdere of mindere mate - in voor de 'mantelzorg'. De vraag die in dit boek aan bod komt, is hoe je het best ondersteuning kan bieden, zowel aan de persoon met NAH als aan het netwerk van mantelzorgers rond hem/haar. Welke rol en positie neem je als professional in? Hoe laat je mensen in hun kracht? Wat zijn de noden en verwachtingen van (occasionele) mantelzorgers? Hoe beleven zij de veranderde zorgsituatie? Het uiteindelijke doel is een betere kwaliteit van leven van de persoon met NAH én zijn/haar netwerk.

Auteur Greet Demesmaeker is lector en onderzoeker aan de AP Hogeschool Antwerpen. Verder geeft zij, vanuit haar jarenlange ervaring als hulpverlener in de welzijnssector, coaching en vorming aan personen (met NAH), mantelzorgers en hulpverleners.*

'Veranderd leven, veranderd netwerk, veranderde krachten', uitgeverij SIGvzw, 2020.

Meer informatie op www.sig-net.be.

ONLINE INFOSESSIES CORRECTIEFASE 2

VFG en KVG organiseren in januari en februari 2021 nog enkele online infosessies over Correctiefase 2. Vooraf inschrijven is nodig.

Je vindt alle informatie op www.vfg.be/zorg-en-ondersteuning/infosessies-correctiefase-2.

VAPH

VLAAMS AGENTSCHAP VOOR
PERSONEN MET EEN HANDICAP

KRIJG JE GRAAG
NOG MEER VAPH-NIEUWS?
ABONNEER JE OP DE
DIGITALE VAPH-NIEUWSBRIEF

www.vaph.be/nieuwsbrief

Het VAPH zorgt voor personen met een handicap

Ben je van plan een hulpmiddel aan te kopen?

Het VAPH zorgt voor een tegemoetkoming voor hulpmiddelen zoals de aanpassing van je woning, de aankoop van een brailleleesregel of het inschakelen van een tolk voor doven en slechthorenden.

Je kunt ook een beroep doen op **rechtstreeks toegankelijke hulp voor lichte of tijdelijke ondersteuning**. Dan kun je jouw ondersteuning samenstellen uit een pakket van begeleiding, dagopvang en/of verblijf. Die hulp is zonder aanvraagprocedure toegankelijk: je kunt gewoon contact opnemen met de dienstverlener van rechtstreeks toegankelijke hulp.

Heb je nood aan meer zorg en ondersteuning?

Dan kun je als meerderjarige bij het VAPH een persoonsvolgend budget aanvragen. Dat budget biedt de mogelijkheid om zorg in te kopen bij je eigen netwerk, bij een dienst thuiszorg, bij poetsdiensten, professionele zorgverleners of bij een zorgaanbieder die vergund is door het VAPH.

Voor **kinderen en jongeren** zijn er verschillende mogelijkheden: een persoonlijke-assistentiebudget of opvang en begeleiding, zowel bij jou thuis als bij een VAPH-zorgaanbieder.

Het VAPH zet in op autonomie en levenskwaliteit van personen met een handicap.

Een vraag aan het VAPH?

Heb je een vraag over jouw dossier of een aanvraag voor een persoonsvolgend budget of hulpmiddelen? Of wil je meer info over het systeem van de persoonsvolgende financiering?

Bel de nieuwe VAPH-lijn via het nummer **02 249 30 00**.

Voor meer informatie over de aanvragen voor minderjarigen:
jeugdhulp.be/organisaties/intersectorale-toegangspoort-itp

Meer informatie?

- Surf naar www.vaph.be
- T **02 249 30 00**
- www.vaph.be/contacteer-ons

Patrick Schiettecatte (60 jaar)

“Ik ben graag sociaal en creatief”

“Ik ben normaal heel veel onder de mensen. Ik help mee in de keuken in een kinderdagverblijf, ik ben vrijwilliger in de Wereldwinkel, ik ga naar de mis. Soms volg ik cursussen voor volwassenen: kooklessen voor mannen, schilderen, ... Door corona zit ik al maanden thuis. Dit is heel moeilijk voor mij. Het maakt mij af en toe heel verdrietig en soms moet ik zelfs huilen. Gelukkig kan ik meewerken in de leefgroep. Ik sta al eerste op en help het ontbijt klaarzetten. Of ik werk verder aan mijn schilderijen. Ik schilder veel en ik doe dat zelfstandig. Ik maak vaak heel grote, kleurrijke werken op doek. Af en toe kan ik een werk verkopen: aan vrijwilligers, vrienden of begeleiders. Ik heb ook al meegedaan aan een tentoonstelling. Hier in Huize Vander Schueren hangen veel schilderijen van mij aan de muur. Thema's zijn heel belangrijk in mijn leven: Halloween, verjaardagen, Kerstmis, maar ook bijvoorbeeld seksualiteit.” *

